

SPIS TREŚCI

SPIS RYCIN	11
SPIS ILUSTRACJI	13
O CZYM BĘDZIE MOWA	17

I. KSIĘGA POSĄGÓW

1. PROLOG NA ZIEMI KLASYCZNEJ		23
	Pierwszy szyb w przeszłość. — Odkrycie Herkulanum. — Jak kwitła i zginęła Pompeja. — Trzy rodzaje śmierci. — Uczestnicy własnego pogrzebu. — „Dużo piękniejsze niż dzieła Rafaela.” — Lessing darowuje dziesięć lat swego życia.	
2. WINCKELMANN, CZYLI NARODZINY NOWEJ NAUKI		30
	Syn ubogiego szewca. — Konwertyta. — Przedmowa na 2677 stronach. — Zagadkowy kałamarz. — Rozgoryczony <i>padre</i> . — Omyłki Winckelmanna. — Świat antyczny tak nie wyglądał! — Zamordowanie Winckelmanna.	
3. TROPICIELE HISTORII		35
	Skąd te wiadomości? — Martwy wojownik. — Mania kolekcjonerstwa. — Koloseum jako kamieniołom. — Zagadkowy szkielet. — Skamieniałości wytworzone „sposobem domowym”. — Brat Casanovy „nabiera” Winckelmanna. — Psyche z brodą. — Mądrość Hery. — Jak umarł Fidiasz?	
4. BAJKA O BIEDNYM CHŁOPCU, KTÓRY ZNALAZŁ SKARB		43
	Zbrodzień Hennig, zwany Bradenkierl. — Siedmioletni chłopiec wyrusza się do Troi. — Pijak deklamuje Homera. — Geniusz językowy. — Handlarz złota. — Schliemann wierzy Homerowi. — Bunarbaszi czy His-sarlik? — Schliemann znajduje Troję. — Dziewięć warstw. — „Skarb Priama”. — Lord Elgin robi zły interes.	

5. MASKA AGAMEMNONA 56

„Agamemnon”, odwieczny temat dramaturgów, od Ajschylosa do Sartre’a. — Lwia Brama. — Piec piekarniczy czy skarbiec? — Zofia Schliemann pomaga w pracach wykopaliskowych. — Martwe twarze. — Klejnoty i złoto. — Maski. — Napiwek cesarza Brazylii. — Złoto, złoto i jeszcze raz złoto.

6. SCHLIEMANN I NAUKA 64

Winckelmann a Schliemann. — Nauka i reklama. — Głos ma Schopenhauer. — Wielcy dyletanci. — Omyłki Schliemanna. — Kto ostatecznie kupi jego zbiory? — Obywatele honorowi Berlina: Bismarck, Moltke i Schliemann. — Troję odkopują w Niemczech!

7. MYKENY, TIRYNS I WYSPA ZAGADEK 70

„Złote miasta”. — Miejsce urodzenia Herkulesa. — Mury Tirynsu. — Strusie jajo znalezione w Mykenach. — Dziwne wizerunki byków. — Poszło o 1612 drzew oliwkowych. — Śmierć Schliemanna. — Evans szuka starego pisma.

8. NIĆ ARIADNY 75

Kreta, państwo Minosa. — Evans znajduje Labyrynt. — 75 000 litrów oliwy. — Rozwój kultury minojskiej. — Moda kobieca na Krecie. — Jeszcze raz obrazy byków. — Ofiary dla Minotaura. — Czarne żagle Tezeusza. — Pożeracze tysięcy.

II. KSIĘGA PIRAMID

9. O PEWNEJ KLĘSCIE, KTÓRA STAŁA SIĘ ZWYCIĘSTWEM 87

Napoleon i jego „uczeni cywile”. — „Czterdzieści wieków spogląda na was!” — Denon rysuje. — Odkrycie starożytnego Egiptu. — Nil. — Tajemnica hieroglifów.

10. CHAMPOLLION I TRÓJJEZYCZNY KAMIEŃ Z ROSETTY 98

Znowu geniusz językowy! — Cudowne narodziny Champolliona. — Siedemnastoletni członek Akademii. — Nieznany żołnierz znajduje kamień z Rosetty. — Champollion w Paryżu. — Kapitan Scott na biegunie południowym. — Czyżby hieroglify były już odcyfrowane?

11. ZDRAJCA STANU ODCYFROWUJE HIEROGLIFY 108

Dwunastoletni chłopiec wypowiada swe poglądy polityczne. — „Sto dni” Napoleona. — Champollion skazany na wygnanie. — Próby odcyfrowania. — Cham-

pollion contra Horapollon. — Imiona królewskie. — Ptolemeusz i Kleopatra. — Istota hieroglifów. — Champollion pod portykiem świątyni w Denderze.

12. «CZTERDZIEŚCI WIEKÓW SPOGLĄDA NA WAS» 124

Cztery wielkie nazwiska. — „Włoski olbrzym.” — Tananem na komory grobowe! — Lepsius porządkuje historię. — Kronika Manetona. — Rozwój historii egipskiej. — Mariette znajduje święte byki. — Boga-ty pan Ti.

13. PETRIE I GRÓB AMENEMHETA 142

Petrie kopie przez całe życie. — Nagi człowiek w pi-ramidzie. — „Horyzont Cheopsa”. — Grobowce bu-dowane wśród krwi i łez. — Ka. — Silvio Gesell i arka przymierza. — Mistyka liczb. — Petrie kopie w wodzie. — Na tropie rabusiów plądrujących groby.

14. ZBÓJCY W «DOLINIE KRÓLÓW» 158

Amerikanin kupuje antyki. — Historia „Doliny Kró-lów” to historia rabunków. — Nowoczesny proces sprzed 3000 lat. — Ramzes III trzykrotnie pochowa-ny. — Masowe groby dla królów.

15. MUMIE 169

Pococke i Bruce w „Dolinie”. — Elektrycznie oświe-tlone grobowce. — „Czarny rynek” zabytków. — Abd-el-Rasul. — Dynastia rabusiów. — Brugsch-bej znaj-duje 40 martwych królów. — Jak balsamowano zwło-ki? — Fellachowie odprowadzają mumie swych wład-ców.

16. HOWARD CARTER ODKRYWA GRÓB TUTANCHAMONA 181

Kulminacyjny punkt odkryć archeologicznych. — Wy-padek samochodowy Carnarvona. — Pierwszy sto-pień kamiennych schodów. — Zapieczętowane drzwi. — Znowu na tropie rabusiów. — W przedsion-ku grobowca. — „Cudowne rzeczy!” — Bezcenne skar-by w bocznej komorze.

17. ŻŁOTY MUR 193

Organizacja wykopalisk. — List Raisa Achmeta Gur-gara. — 700 przedmiotów w przedsionku. — Złota skrzynia. — Jeszcze większe skarby. — Carter kry-tykuje niedbalstwo starożytnych Egipcjan. — Złota trumna Tutanchamona. — Kim był ten król? — Zdję-cie bandaży z mumii. — 12 300 turystów. — Bzdura o „przekleństwie faraona”.

III. KSIĘGA WIEŻ

18. PISMO ŚWIĘTE POWIADA 213
Kara boska. — Francuski zbieracz owadów. — Redaktor i archeolog. — Nic poza kilkoma usypiskami.
19. BOTTA ZNAJDUJE NINIWE 217
Mezopotamia — kraj i ludzie. — Cudowne dziecko. — Dyplomacja i nauka. — Wykopaliska pod Kujundżykiem. — Pierwszy asyryjski pałac pod Chorsabadem. — Nieudany transport. — Cały świat zelektryzowany wykopaliskami Botty.
20. ODCYFROWANIE PISMA KLINOWEGO 223
Nauczyciel idzie o zakład. — Podróże Niebuhra. — Persepolis. — Jedna warstwa kulturowa na drugiej. — Georg Friedrich Grotefend. — Genialny pomysł. — „Wielki król — król królów...” — Dziadek, ojciec i syn.
21. POCZWÓRNA PRÓBA 235
Siedemnastoletni redaktor. — Napis behistunski. — „Oto co wieści król Darajawahusz...” — Praca kopyisty na wysokości pięćdziesięciu metrów nad ziemią. — Powtórne odcyfrowanie pisma klinowego. — Niepowodzenia. — Słownik na glinianych tabliczkach. — Czterech uczonych dochodzi do identycznego wyniku.
22. PAŁACE POD WZGÓRZEM NIMRUD 241
Henry Austen Layard. — Pierwsza podróż. — „Wielki łowca przed Panem”. — Layard rozpoczyna swą przygodę z 60 funtami angielskimi w kieszeni. — Rewolucja! — Sztuczny cmentarz. — Nemrod powstaje z ziemi. — Przerażenie na targu. — Przemówienie szejka. — Uskrzydłone byki o ludzkich twarzach przewiezione do Londynu. — Layard opisuje wzgórze Nimrud.
23. GEORGE SMITH SZUKA IGŁY W STOGU SIANA 261
Ponowne wykopaliska pod Kujundżykiem. — Pyszna Niniwa. — Wojny, mordy, grabieże, ucisk. — Ogród na skale. — Sanheryb — asyryjski dyktator. — Babilon starty z oblicza ziemi. — Biblioteka z glinianych tabliczek. — Hormuzd Rassam znajduje epos Gilgamesza. — Smith odkrywa podanie o potopie. — Ut-napisztim — babiloński Noe.
24. KULE ŚWISZCZĄ WOKÓŁ KOLDEWEYA 273
Łódź nosząca nazwę „Świeży Ser”. — Profesor pisze wiersze. — „W kraju oper i tenorów”. — Zbójca z

Wenecji. — Strzelaniny — „istna plaga w tej okolicy”.

25. ETEMENANKI, CZYLI WIEŻA BABEL 280
 Babilon Nabuchodonozora. — Szeroki mur. — Wiszące ogrody Semiramidy. — Wieża babilońska. — Zniszczenia. — Święta droga. — „Smok babiloński”. — Proroctwa Jeremiasza.

26. TYSIĄCLETNI KRÓLOWIE I POTOP 293
 Nasze zabobony pochodzą z Babilonu. — Jak „wyliczono”, że pewien lud musiał kiedyś istnieć. — Najstarsza kultura świata? — Rzut oka na historię Międzyrzecza. — Sargon był postacią historyczną! — Woolley — *parfait gentilhomme*. — Sztandar mozaikowy z Ur. — Straszne odkrycie. — Potop. — „Listy królów”. — Mes-anni-padda.

IV. KSIĘGA SCHODÓW

27. SKARB MONTEZUMY II 315
 Cortez stoi pod Meksykiem. — Spotkanie z cesarzem Azteków. — Odkrycie Środkowej Ameryki. — Cortez spada z balkonu. — „Słuszna sprawa” Hiszpanów. — Znalezienie skarbu. — Uwięzienie Montezumy. — Cortez odnosi zwycięstwo nad Narváezem.

28. ZAMORDOWANA KULTURA 326
 Religia aztecka. — 20 000 ofiar ludzkich w ciągu jednego dnia. — Powstanie Azteków. — Ucieczka Corteza: *Noche triste*. — Bitwa w dolinie Otumba. — Bohaterski czyn Corteza. — Stracenie ostatniego cesarza Azteków. — Odkryta kultura zostaje zapomniana.

29. MR STEPHENS KUPUJE MIASTO 338
 Skąpe wiadomości o Jukatanie. — Stephens i Catherwood. — Wojna domowa w Środkowej Ameryce. — „Pan w cylindrze”. — Ruiny Copanu. — Świat obcych form. — Stephens kupuje miasto Copan. — Podróż Waldecka. — Skąd przybyli Majowie? — William H. Prescott.

30. INTERMEZZO 354
 Stary rękopis. — Proboszcz wśród Indian. — Diego de Landa. — Kultura bez zwierząt domowych. — Dzisiejsi Majowie. — Zachowały się tylko trzy dokumenty z dawnego państwa Majów!

31. TAJEMNICA OPUSZCZONYCH MIAST 358
 Zbiory Maudslaya. — Kalendarz Majów najlepszym kalendarzem świata. — Trudności synchronizacji. —

„Księgi Chilam Balam”. — „Nowe Państwo”. — Tajemnicza emigracja. — Przegląd dziejów „Starego Państwa”. — Ekspansja „do wewnątrz”. — Kultura bez pługa.

32. DROGA DO STUDNI 373

Thompson spogląda na Chichen-Itza. — Schliemann Ameryki. — Święta Studnia. — Thompson uczy się nurkować. — Archeologia pod wodą. — Złoto i szkielety. — Najnowsze wykopaliska w starym państwie Majów. — Sztuka bez roślinnego motywu zdobniczego. — Kolumny-węże. — Zastygła astronomia.

33. SCHODY POD LASAMI I LAWĄ 388

Książę Ixtlilxochitl. — Kultura starsza od kultury Majów. — Tula. — Piramidy dokoła Meksyku. — Skarb z Monte Alban. — Toltekowie, Olmekowie, Zapotekowie. — Świat kończy się co 52 lata. — Piramida pod lawą sprzed 8000 lat. — Quetzalcouatl.

V. KSIĘGI, KTÓRYCH JESZCZE NIE MOŻNA NAPISAC

34. NOWE POSZUKIWANIA W STARYCH PAŃSTWACH 411

Dwadzieścia jeden cywilizacji Arnolda J. Toynbee. — Czy istniały „czarne kultury”? — Atlantyda. — Yarim-Lim, król Hetytów. — Kosock odbywa loty nad „drogami inkaskimi”. — Nowe odcyfrowania. — Archeologia i nauki przyrodnicze.

TABLICE CHRONOLOGICZNE I GENEALOGICZNE 411

MAPY 441

BIBLIOGRAFIA 447

INDEKS 453